

До спеціалізованої вченої ради
ДФ 35.051.133
при Львівському національному
університеті імені Івана Франка
м. Львів, вул. Університетська, 1

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію

Гнатіва Андрія Дмитровича

«Феноменологія любові у філософії Жана-Люка Маріона»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії

з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 033 «Філософія»

Серед багатогранних підходів у дослідженні феномену любові одним із найскладніших є феноменологія любові, оскільки досвід любові з однієї сторони детермінований суб'єктністю, а з іншої – ірраціональним чинником. В українській філософській науці відсутні комплексні дослідження чи фундаментальні наукові праці, у яких би здійснювалося дослідження феноменології любові Жана-Люка Маріона, що підтверджує актуальність теми рецензованої дисертаційної роботи та її вагомий внесок у розвиток українського філософського дискурсу.

Запропонована до розгляду дисертаційна робота «Феноменологія любові у філософії Жана-Люка Маріона» А. Д. Гнатіва є цікавим дослідженням, у якому чітко виражена авторська позиція та ґрунтовне опрацювання джерельного інструментарію. Дисертант детально проаналізував значну кількість літератури, зокрема, список використаних джерел становить 635 найменувань, серед яких 607 джерел іноземними європейськими мовами. У тексті дисертаційної роботи простежується зрілий підхід до розуміння широкого спектру складних і великих за обсягом текстів. Дисертант ствердно констатує, що у дисертаційному дослідженні взяв за основу твори Ж.-Л. Маріона французькою мовою й критичні коментарі здебільшого іноземними мовами (с. 21). Однак, у теоретико-методологічній основі дослідження треба було ширше окреслити поле дослідників саме феноменології любові (окрім Е. Левінаса) у західному та вітчизняному філософському дискурсах, або ж вказати на їхню відсутність.

Структура дисертаційного дослідження послідовно репрезентує творчий та концептуальний підхід дисертанта до визначення суті феномену любові, кожен з його розділів супроводжується ґрунтовними висновками. Проте, доцільно було б дотримуватися якраз наукового стилю у формулюваннях усіх підрозділів дисертаційної роботи. Зокрема, підрозділ 3.3.1. «Чи мене хтось любить ще деінде?», 3.3.2. «Чи можу я любити першим?», 3.3.3. «Ти полюбив мене першим?» сформульовано у формі риторичних запитань, що не відповідає науковому стилю і з позиції логічного мислення створює невизначеність у розумінні тези чи позиції, як і невизначеність у тому, хто саме її дотримується – Ж.-Л. Маріон чи сам дисертант. За логічною структурою дисертаційного дослідження розділи складаються з підрозділів, що містять пункти і підпункти, обсяг деяких з них становить 1 сторінку тексту (3.3.1., 3.3.3.1.), що вносить елемент фрагментарності із нечітко розкритою ідеєю. У структурі дисертаційного дослідження відсутній розділ огляду стану опрацьованості досліджуваної тематики та джерельної бази. Експлікація феномену любові крізь призму історико-філософського аспекту репрезентує фундаментальні підходи та цілісну традицію у дослідженні цього феномену. Тому вважаємо за доцільне окреслити та звернутися до основних методологічних доробків з феноменології любові закордонних та вітчизняних дослідників минулого та сучасності.

Метою дисертаційного дослідження А. Д. Гнатів визначає «аналіз Маріонової критики метафізичного суб'єкта, а також визначення логічної структури феноменології в контексті «теологічного повороту», як можливого горизонту «кінця філософії»» (с. 19). Дисертант окреслює широку площину для ґрунтовної наукової розвідки і мета відповідає поставленим завданням: 1) проаналізувати основні критичні аргументи Маріонової критики Декарта, Гусерля, Гайдегера й Левінаса, що реконструюють взаємозв'язок я – Інший (с. 20); 2) охарактеризувати трансцендентальну, екзистенціальну редукції й порівняти їх з Маріоновою еротичною редукцією (с. 20); 3) проаналізувати концепцію конституювання, інтенційності й інтуїції у Гусерлевій феноменології як передумові для Маріонової концепції насичених феноменів (с. 20). Проте, темою дисертаційної роботи є «Феноменологія любові за Жаном-Люком Маріоном», тому доцільно було б вказати у меті, що є комплексом результатів, які необхідно одержати у процесі дослідження, і про феномен любові. Формулювання мети дисертаційної роботи видається дещо широким. Варто зауважити, що формулювання мети дослідження як структурного елементу

вступу (с. 19) є відмінним від запропонованого формулювання мети дослідження у висновках (с. 191).

Одним із завдань дисертаційного дослідження дисертант визначає обґрунтування перекладу термінів Ж.-Л. Маріона українською мовою. У тексті дисертаційної роботи, запропонованої до рецензування, простежується концептуальний підхід до витлумачення термінів та аргументована позиція їх застосування. Результати та аспекти перекладацької роботи дисертанта розміщені у Додатку Б (с.258-265), у якому знаходиться переклад вживаних французьких термінів і виразів автором дисертації.

Дисертант стверджує, що «Гайдегера концепція любові слугує для обґрунтування волі(ння) ось-буття любити «ось» свого буття-у-світі, що відображається у проєкті герменевтики фактичності й події спів-буття-у-світі з іншими» (с. 71), проте, чи доцільно стверджувати про окрему концепцію любові Мартіна Гайдегера лише на основі віднайдення та виокремлення концепту любові у його текстах? Чи створив Мартін Гайдегер цілісне вчення про феномен любові, зокрема у сфері феноменології любові?

Дисертаційна робота А. Д. Гнатіва містить наукові положення та висновки, що відповідають визначеній меті та поставленим завданням. Їхня обґрунтованість і достовірність забезпечена детальним аналізом значної джерельної бази. Однак, у висновках знаходимо метафоричні формулювання, на кшталт «амнезія любові в історії філософії» (с. 191) та формулювання у формі риторичних запитань (п. 2, с. 192), що є недоречним, оскільки формулювання висновків має бути чітким, однозначним, логічним та констатуючим.

Разом із цим наведені зауваження та дискусійні положення не знижують загальної позитивної оцінки дисертації А. Д. Гнатіва, його внеску у концептуалізацію феномену любові в науковому дискурсі української філософської науки. Дисертаційна робота «Феноменологія любові у філософії Жана-Люка Маріона» А. Д. Гнатіва є творчим філософським дослідженням, яке логічно та аргументовано представляє нові наукові результати, що відповідають вимогам академічної доброчесності, є вагомими для розвитку феноменології любові в українському філософському дискурсі. Зміст дисертації, поставлені завдання, висновки відповідають вимогам, які висуваються до здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 033 «Філософія».

Отже, вважаємо, що кваліфікаційна наукова праця Гнатіва Андрія Дмитровича «Феноменологія любові у філософії Жана-Люка Маріона» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, яке відповідає всім встановленим вимогам щодо такого виду робіт, зокрема вимогам пунктів 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р., а його автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 033 «Філософія».

Офіційний рецензент:

Кандидат філософських наук,
асистент кафедри історії філософії
Львівського національного університету
імені Івана Франка

Юлія КОВАЛЬЧУК